Prevencija: Benjamin

Provoditelj: Humanitarna organizacija Zajednica Susret
Godina provedbe: 2025

Kratki opis programa

Projekt je usmjeren prevenciji (selektivna, inducirana) ovisnosti o alkoholu, drogi, kockanju, igrama na sreću, računalnim igricama, Ineternetu i rizičim ponašanjima djece i mladih od 14 do 23 godine.

Sažetak programa

Program čini 12 aktivnosti koje su kreirane prema procijenjenim potrebama i specifičnim ciljevima korisničke skupine. Većina aktivnost se odvija u prostorima Udruge osim provođenje slobodnog vremena u kazalištu/kinu/muzeju te aktivnosti Partnera vezane uz informiranje i povezivanje stručnih suradnika koji rade s djecom i mladima.
Projekt se provodi u partnerstvu i suradnji s drugim organizacijama i ustanovama u lokalnoj zajednici, uglavnom u suradnji s CZS-ima grada Zagreba i Caritasovim kućama za djecu i mlade (partner: Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež i ostali suradnici - općinska državna odvjetništva, sudovi za mladež, centri za socijalnu skrb, domovi za odgoj itd.). Projektom ćemo nastojati potaknuti lokalno partnerstvo i umrežavanje ustanova i organizacija koje skrbe o djeci i mladima rizičnog ponašanja.
S navedenim Partnerom i suradnicima uspješno surađujemo dugi niz godina, a isti su upoznati su s problematikom i načinom rada Udruge.
Stručni suradnik Prijavitelja informirat će minimalno 30 stručnih suradnika 10 CZZS-a grada Zagreba o problemu ovisnosti čime se nastoji ostvariti bolja informiranost i suradnja u lokalnoj zajednici.
Stručni suradnik Udruge na početku programa radi savjetodavni rad s djetetom/mladom osobom i njegovim roditeljima (ako je izvedivo), a koji su upućeni od strane Partnera, ostalih suradnika ili dolaze dobrovoljno. Svakog se korisnika upoznaje s ciljevima programa te njegovim obavezama dok je u programu. Usmeno se definiraju pravila o redovitosti dolazaka, kontrolama urina ako se radi o psihoaktivnim tvarima, povjerljivosti podataka i aktivnog sudjelovanja u programu. Terapijski susreti su najčešće individualni, odvijaju se jednom tjedno u trajanju do 60 minuta.
Kroz individualno/obiteljsko savjetovanje kod ciljane skupine se nastoji postići promjena nefunkcionalnih oblika ponašanja i potaknuti funkcionalno ponašanje, a istovremeno ih se educira o štetnosti sredstava ovisnosti i svim drugim oblicima ovisnosti. Terapijski pristup sadrži elemente kognitivno-bihevioralne terapije koja se do sada pokazala učinkovitom kao metoda prevencije ovisnosti (NIDA-therapy, 2001) kao i sistemske-obiteljske intervencije. Na kraju provedbe programa rezimiraju se svi važni podaci i rezultati do kojih se došlo za vrijeme tretmana te se zajedno s korisnikom analiziraju sva stanja, situacije i čimbenici koji su utjecali na pojavu i razvoj rizičnog ponašanja. Konstatira se motivacija i naglašavaju posljedice eventualnog recidiva. Pojedinac/obitelj koja je uključena u tretman, uključena je i u radionice jednom mjesečno, a s obzirom na korisničku skupinu kojoj pripadaju. U Udruzi se kontinuirano održavaju radionice, za vrijeme trajanja projekta, a s ciljem jačanja život vještina i kvalitetnog provođenja slobodnog vremena kao i u Caritasovima kućama s njihovim korisnicima u dobi od 14-23 godine. Radionice životnih vještina vodi stručni suradnik, a iste imaju za cilj jačanje samopoštovanja, uspostavljanje odnosa povjerenja, nenasilnog rješavanja sukoba, zdrave komunikacije, a neke od tema radionica bit će identitet, zdravlje i zdravstvene navike mladih uključujući i probleme ovisnosti, probleme u školi, obitelji i vršnjačkim skupinama te kako ih prevladati, umijeće komuniciranja, samopoštovanje, uspješni načini nošenja sa stresom, emocionalni odnosi i bliskost, donošenje odluka i slične teme. Kreativne radionice i strukturirano provođenje slobodnog vremena za djecu imaju za cilj poticanje razvoja posebnih znanja i vještina kod djece rizičnog ponašanja, kreativnog stvaralaštva i konstruktivno provođenje slobodnog vremena. Kroz radionice roditeljskih vještina nastoji se informirati i osnažiti roditelje ciljane skupine i tako osigurati manju mogućnost za pojavnim recidivizma neprihvatljivog ponašanja njihove djece.
U projekt je planirano uključivanje volontera koji bi ciljanoj skupini omogućili pomoć u učenju, a u cilju smanjenja mogućnosti njihovog ispadanja iz obrazovnog sustava, odnosno postizanja boljeg školskog uspjeha što je svakako zaštitni čimbenik generalno, kao i za ciljanu skupinu.

Na medijskoj promidžbi projekta rade djelatnice Prijavitelja objavama o aktivnostima projekta na mrežnoj stranici i društvenoj mreži Udruge, dok će informiranje i povezivanje stručnih osoba iz kruga suradničkih ustanova koji rade s djecom i mladima o programu Benjamin raditi Partner - Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež, tako da će održati 2 stručna sastanka, 1 tribinu i 1 okrugli stol po godini provedbe čime će se nastojati poboljšati suradnja, povećati broj korisnika te općenito razina informiranosti.
Supervizija djelatnika osigurana je vanjskim izvoditeljem 2 puta godišnje, čime se osigurava podrška djelatnicima i održavanje njihovih kapaciteta u provedbi ovog programa.
Evaluacija projekta je unutarnja, a u izvješću se prikazuju rezultati procesne evaluacije i evaluacije učinka.

1. Županije provedbe
Splitsko-dalmatinska

2. Datum početka i završetka programa
Datum početka: 1.1.2023.
Datum završetka: 31.12.2025.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici
da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)
Partneri su Dom za ovisnike „Zajednica Susret“ i Centar za pružanje usluga u zajednici Split

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa
Mjesto provedbe programa: Grad Zagreb, Splitsko-dalmatinska županija
Godina u kojoj se program provodio: 2020.-2024.
Broj obuhvaćenih korisnika:

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora
Izvor programa: Originalni program
Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija
Selektivna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren
Obitelj

9. Rizični i zaštitni čimbenici na koje program cilja
Rizični čimbenici: Rizično obiteljsko i socijalno okruženje, slabe socijalne vještine i osobne kompetencije, poremećaj pažnje, školski neuspjeh, asocijalno ponašanje, nasilničko ponašanje, eksperimentiranje s različitim sredstvima ovisnosti
Zaštitni čimbenici: Socijalna kompetencija, bolji školski uspjeh, adekvatne vještine suočavanja sa stresom i teškoćama, više samopouzdanje, samosvijest, prisutnost pozitivnih roditeljskih figura, obiteljska podrška, otvorena komunikacija unutar obitelji

10. Procjena potreba
Način provedbe: Program je usklađen s najnovijim izvješćima i preporukama nadležnih državnih tijela u ovom području. To uključuje Izvješće o osobama liječenim zbog zlouporabe psihoaktivnih tvari u Hrvatskoj iz 2019. godine te ključne strateške dokumente poput Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga (2012.–2017.), Nacionalnog akcijskog plana suzbijanja zlouporabe droga (2015.–2017.), Smjernica za psihosocijalni tretman ovisnosti u

zdravstvenom, socijalnom i zatvorskom sustavu te Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti s naglaskom na smanjenje rizika od siromaštva i nezaposlenosti. Program se također oslanja na Nacionalni program prevencije ovisnosti za djecu i mlade u odgojno-obrazovnom sustavu i sustavu socijalne skrbi (2015.–2017.).

Prema podacima iz Izvješća o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga, ESPAD istraživanja te međunarodnih analiza, uključujući izvješće Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) iz 2021. godine, zlouporaba droga i alkohola i dalje predstavlja ozbiljan problem unatoč postojećim preventivnim mjerama. Europsko izvješće o drogama (2021.) ističe kako je konzumacija kanabisa pet puta učestalija od uporabe drugih psihoaktivnih tvari. Također, podaci pokazuju da je kanabis najčešće korištena ilegalna droga među djecom i mladima, dok je u porastu i uporaba novih sintetskih kanabinoida, poput Galaxyja, koji su dostupni u smart shopovima i često se prodaju pod prikrivenim nazivima, primjerice kao osvježivači zraka ili soli za kupanje. Prema rezultatima online istraživanja o novim trendovima konzumacije droga u Hrvatskoj, 43,1 % ispitanika koji su naveli da koriste nove droge izjavilo je da su konzumirali sintetske kanabinoide (npr. Galaxy, Atomix i slično).

S obzirom na njihovu laku dostupnost, kao i široku prisutnost alkohola, zlouporaba ovih sredstava često započinje već u osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj dobi. Takva populacija najčešće ne ulazi u institucionalne terapijske zajednice, što dodatno naglašava potrebu za razvojem ciljanih preventivnih programa usmjerenih na sprječavanje razvoja ovisnosti o psihoaktivnim tvarima.

Sustavnom analizom potreba korisnika te kontinuiranim unapređivanjem postojećih programa moguće je osigurati učinkovitiji tretman i veći uspjeh u suzbijanju ovisnosti. Posebnu pažnju potrebno je usmjeriti na rano prepoznavanje rizičnih skupina djece, osobito onih iz nepovoljnih obiteljskih i socijalnih uvjeta, kao i djece s poremećajima u ponašanju koja su već započela s konzumacijom sredstava ovisnosti. Pravodobne preventivne intervencije mogu značajno smanjiti rizična ponašanja i spriječiti razvoj ozbiljnijih posljedica.
Očekivani rezultati: Očekuje se da će djeca i mladi uključeni u program razviti bolje socijalne vještine i kvalitetnije provoditi slobodno vrijeme, te će dodatno unaprijediti svoje socijalne kompetencije. Kod identificiranih pojedinaca koji već imaju fiziološku ili psihičku ovisnost predviđa se veća uključenost u dostupne oblike tretmana. Za roditelje koji sudjeluju u radionicama i savjetovanjima očekuje se napredak u roditeljskim vještinama, dok se od stručnih suradnika Zavoda za socijalni rad i drugih suradnika očekuje viša razina educiranosti i senzibiliziranosti za problematiku ovisnosti.

11. Trajanje programa
Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa
Opći: Suzbijanje i sprječavanje pojave ovisnosti među djecom i mladima te rizičnog ponašanja djece i mladih vezano uz eksperimentiranje sa sredstvima ovisnosti.
Specifični: 1) učenje i razvijanje socijalnih vještina djece i mladih ciljane skupine kroz kreativne radionice i strukturirano provođenje vremena
2) učenje i razvijanje životnih vještina djece i mladih ciljane skupine kroz radionice
3) motiviranje identificiranih pojedinaca koji su već fiziološki i/ili psihički ovisni za uključivanje u neki od oblika tretmana

4) jačanje vještina roditeljstva roditelja/skrbnika ciljane skupine kroz radionice roditeljskih vještina i obiteljsko savjetovanje
5) informiranje i senzibilizacija stručnih suradnika Zavoda za socijalni rad- Područni ured Split i drugih suradnika na projektu o problemu ovisnosti

13. Ciljana skupina
Osnovna škola, Srednja škola, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Korisnici programa Benjamin su djeca i mladi u dobi od 14 do 21 godinu kod kojih su zamijećeni rizični oblici ponašanja (npr. školski neuspjeh) i koji su disfunkcionalni u različitim aspektima života; djeca i mladi kod kojih su zamijećeni poremećaji u ponašanju od strane roditelja, obitelji, škole i/ili se već nalaze u nekom od oblika tretmana poremećaja u ponašanju te su disfunkcionalni u različitim aspektima života; eksperimentatori konzumacije droga, alkohola i igara ne sreću koji su moguće već zatečeni u posjedu neke psihoaktivne tvari; ovisnici o drogama, alkoholu, igrama na sreću i internetu, te roditelji ili skrbnici djece i mladih iz prethodno opisanih skupina.
Iz skupine djece i mladih individualno je savjetovano 18 korisnika, od čega je 9 muškog, a 9 ženskog spola. Prosječna dob korisnika koji su dolazili na individualna savjetovanja je 18 godina, pri čemu najmlađi korisnik ima 13 godina, a najstariji 22. Najmlađi korisnik je ženskog spola. U razdoblju srednje adolescencije, između 14 i 16 godina, nalaze se ukupno 3 korisnika, od toga 1 muškog, a 2 ženskog spola. U razdoblju kasne adolescencije, do 18. godine, nalazi se ukupno 5 korisnika, od toga 1 muškog, a 4 ženskog spola. Preko 18 godina, u razdoblju odraslosti u nastajanju, nalazi se 9 korisnika, od toga 7 muškog, a 2 ženskog spola. 13 korisnika je s područja Splitsko – dalmatinske županije, 2 iz Grada Zagreba, 1 iz Istarske županije, 1 iz Vukovarsko-srijemske te 1 iz Bosne i Hercegovine. Za 4 korisnika individualna savjetovanja održavala su se putem ZOOM platforme, dok je ostalih 14 korisnika na individualne razgovore dolazilo u Savjetovalište DZO Zajednica Susret. Što se tiče problema zbog kojih se javljaju, kod 2 korisnika uočeni su rizični oblici ponašanja, 8 korisnika spada u skupinu eksperimentatora – najčešće konzumiraju kanabis i amfetamine, 6 korisnika ima probleme s poliuporabom, a 2 su ovisna o kockanju. Jedan korisnik iz navedene skupine, koji je dolazio na razgovore, pohađao je i radionice kreativnih i životnih vještina.
Odabir djece i mladih za sudjelovanje u radionicama nije provodio izvoditelj projekta, već stručni suradnici i odgajatelji Centra za pružanje usluga u zajednici Split, stoga o spomenutim korisnima nemamo detaljne podatke. Ipak, u razgovoru sa stručnim suradnicima rečeno nam je da djeca i mladi koji pohađaju radionice imaju u prosjeku 16 godina te su kod većine njih zamijećeni rizični oblici ponašanja i eksperimentiranje s različitim psihoaktivnim supstancama. Roditelji su bili uključeni u individualno i obiteljsko savjetovanje te su pohađali radionice roditeljskih vještina. Od 24 roditelja koji su dolazili na savjetovanja, njih 9 je muškog, a 15 ženskog spola. Svatko od korisnika u ovoj skupini je roditelj (majka ili otac) djeteta ili mlade osobe od 14 do 21 godinu. Za tri korisnika nemamo dostupan podatak o dobi, dok je prosječna dob ostalih roditelja 48 godina, pri čemu najmlađi roditelj ima 33 godine, a najstariji 61. Između 30 i 40 godina imaju 3 korisnika ženskog spola, 10 korisnika ima između 40 i 50 godina, od toga dva muškog, a osam ženskog spola, 7 korisnika ima između 50 i 60 godina, od toga 2 ženskog, a 5 muškog spola, dok 1 korisnik ima preko 60 godina, ženskog spola. 18 korisnika je s područja Splitsko-dalmatinske županije, 2 iz Dubrovačko-neretvanske, 2 iz Grada Zagreb, 1 iz Varaždinske te 1 iz Bosne i Hercegovine. Za 3 korisnika individualna savjetovanja održavala su se putem ZOOM platforme, dok su ostali korisnici na savjetovanja dolazili u Savjetovalište DZO Zajednica Susret. Troje roditelja koji su dolazili na individualne razgovore, pohađali su i radionice roditeljskih vještina.
Broj korisnika na godišnjoj bazi: 52

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Radionica, Medijska kampanja, Povezivanje sa suradnicima; Pružanje pomoći kod učenja za učenike osnovnih i srednjih škola, Testiranje i uzorkovanje urina na droge

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa i učinka

18. Metoda evaluacije

Uspješnost projekta procjenjuje se korištenjem više instrumenata praćenja i vrednovanja: vodi se evidencija korisnika putem osobnih kartona, bilježi se njihova prisutnost na aktivnostima kroz evidencijske liste, prikupljaju se anketni upitnici o zadovoljstvu pojedinim aktivnostima te se analiziraju povratne informacije korisnika i projektnih suradnika. Evaluacija se odvija kontinuirano, paralelno s provedbom projekta, te se temelji na unutarnjem vrednovanju koje

obuhvaća analizu samog procesa provedbe kao i ostvarenih učinaka.

19. Evaluatori
Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije
Procesna evaluacija i evaluacija učinka programa pokazuje izrazito visoku razinu zadovoljstva među svim sudionicima. Djeca i mladi radionice su doživjeli kao zanimljive, korisne i primjenjive, uz stalno pozitivne ocjene voditelja i atmosfere. Povremeno niže procjene pojedinih tema očekivane su i ne mijenjaju opći trend vrlo pozitivnog iskustva. Roditelji su radionice za sebe ocijenili gotovo isključivo najvišim ocjenama, ističući njihovu kvalitetu, relevantnost i podržavajući pristup. Evaluacija učinka potvrđuje da je program značajno pridonio dobrobiti mladih. Sudionici navode osobni napredak, veće zadovoljstvo i korisnost sudjelovanja u savjetovanjima, kreativnim radionicama i radionicama životnih vještina, te bi gotovo svi program preporučili drugima. Roditelji također ističu snažan pozitivan utjecaj na obiteljske odnose, bolje razumijevanje djetetovih potreba, kvalitetniju komunikaciju i veći osjećaj sigurnosti u roditeljskoj ulozi. Svi bi program preporučili drugim roditeljima, što dodatno potvrđuje njegovu vrijednost i relevantnost u zajednici.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini
Promoviran:
Sadržaj i tijek kampanje:

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)
30091,58

23. Izvori financiranja
Vlastita sredstva (HRK):
Gradsko financiranje (HRK):
Županijsko financiranje (HRK):
Nacionalno financiranje (HRK): 30.091,58
Drugi izvori (HRK):